

Jaarverslag Heemkundekring Loon op 't Sandt 2012

Het verenigingsjaar

De algemene ledenvergaderingen vonden plaats op 8 februari en 26 september. Voortaan worden er twee ledenvergaderingen gehouden per jaar.

In de jaarvergadering van 8 februari is Jan van Hoof na negen jaar afgetreden als voorzitter. Jan kreeg bij zijn afscheid het zilveren draaginsigne van Brabants Heem, dat aan hem werd uitgereikt door de regio-coördinator, de heer Jan Franken.

Jan van Hoof is opgevolgd door onze secretaris, André van Rijswoud, die in de ledenvergadering van 8 juni als opvolgend voorzitter was benoemd.

In de vacature van eerste secretaris die daardoor ontstond is voorzien door de benoeming van Theo Schroemges, die door het bestuur aan de vergadering werd voorgedragen. Er waren door de leden geen andere kandidaten aangemeld, zodat Theo met algemene stemmen werd gekozen.

Leden

Per 31 december 2012 hebben we 218 leden en 31 gezinsleden.

In 2012 waren vier overledenen te betreuren:

Dhr. C. Vermeulen;

Mevr. C. Messing-de Krom;

Dhr. A. Muizelaar;

Dhr. R. Hannam.

We mochten 16 nieuwe (gezins-)leden verwelkomen.

Twaalf leden hebben om uiteenlopende redenen besloten het lidmaatschap te beëindigen.

De uitnodigingen en de *Nieuwsflitsen* worden bij 39 leden bezorgd door het team van bezorgers. Voor 13 leden maken we gebruik van de post en het merendeel, 186 leden, krijgt de informatie per e-mail.

Bestuur

Het bestuur kwam in dit jaar 11 keer bijeen.

Exposities

In de bibliotheek waren ook dit jaar weer wisselende tentoonstellingen in de vitrinekast.

In januari werd begonnen met het thema: Schenkingen. Er werden schenkingen tentoongesteld die de heemkundekring mocht ontvangen in 2011. Eind februari werd het kastje gevuld met oud timmermansgereedschap. In april werd serviesgoed tentoongesteld met onder andere een visschaal van pastoor E. Muré uit ca. 1900 en een theeservies uit ca. 1930. Tijdens de vakantieperiode werd het kastje aangepast met camera's en reisdocumentatie. Na de vakantie werden er schoolbenodigdheden in geplaatst met als thema: We gaan weer naar school. In oktober werden relatiegeschenken van de Loonse middenstand tentoongesteld met onder andere sigarenbandjes van fabrikanten. Na Sinterklaas veranderde het kastje weer in kerstsfeer met een kerstgroep uit ca. 1920 en een kersttafereel gemaakt met frivolité.

Ook in De Venloene werden twee vitrinekasten gevuld met het thema: Geboorte en Doop. Op verzoek van de K.B.O. werd deze tentoonstelling gehouden van 2 april tot 13 augustus.

Sinds november 2012 staat er een vitrinekastje in de wachtkamer van de huisartsen Kools en Van Liempd. Dit is gevuld met voorwerpen die te maken hebben met de volksgezondheid.

Dienstverlening

- Richard Vermeulen, voorzitter Erfgoed Balen (België), vroeg of hij een artikel over bidprentjes in *Straet & Vaert*, geschreven door Emile van Beers en Erik Gelevert, mag gebruiken voor hun jaarboek. Hij zal de bron vermelden en zal ons een exemplaar toezenden. Toestemming gegeven.
- Piet Horvers vroeg of we foto's van zijn woning hebben van voor de oorlog. Tiny ging op zoek bij de fotowerkgroep.
- Ad Kolen wilde meer weten over de Commer. André heeft dit opgepakt.
- Er is nagekeken of de juiste benaming van de voormalige wandelvereniging Loduka was of Ludoka.
- Aan Frans Rosenhart zijn drie foto's gestuurd van kasteel en duinen. Hij gaat deze vergroten en ophangen in De Eenhoorn (plan Castellanie).
- Er is een vraag binnengekomen van Heemcentrum 't Schoor (Bert van Asten). Zij willen graag informatie ontvangen over de huizen in de Loonse Molenstraat.
- Onderzoeks- en adviesbureau IDDS uit Noordwijk informeerde naar het pand Gasthuisstraat 77 te Kaatsheuvel, voor archeologisch vooronderzoek betreffende vondsten. Is doorverwezen naar heemkundekring De Ketsheuvel.
- Dhr. Kraay vroeg of er iets bekend was over Were Di in Loon op Zand. Theo meldde dat er niets over bekend is.
- Mevrouw Van de Ven uit Dongen heeft een film met mensen uit De Moer gezien, Zij informeerde naar de verkrijgbaarheid. Doorverwezen naar de fotobank.
- C. van Kempen vroeg waarom carnaval in Loon op Zand ook zonder vereniging gevierd werd. Doorverwezen naar Erik Gelevert en Jan Vera, voldoende beantwoord.
- Mevrouw Mutsaers uit Tilburg vroeg wie de lezing gaf over Lodewijk Napoleon. Theo heeft de vraag beantwoord.
- Gerard Snikkenberg heeft in De Rafter informatie gezocht over armenzorg in de jaarboeken.
- Bij mevrouw Marichael is een bidprentje van haar man bezorgd. Die bleken allemaal te zijn uitgegeven, terwijl ze er zelf geen had. Haar kleinzoon had dit prentje gezien op de Dag van Loon, en haar hierop attent gemaakt.
- Aan Frans Jonkers is info verstrekt over Hendrik Verhees, gegevens over het boek en waar dit te koop is.
- Emile van Beers en Jan Govers hebben in De Moer een presentatie gegeven voor mantelzorgers in opdracht van de gemeente Loon op Zand.
- B. H. Verbeek wilde een adres weten waar hij bijzonderheden kan vernemen over de cursus cultureel erfgoed 'Van Paleis Soestdijk tot Sinterklaas'. Beantwoord door de voorzitter.

Werkgroep Fotoarchief

De fotoarchiefgroep heeft in het begin van het jaar een inventarisatie gemaakt van de werkzaamheden. Hierna zijn de prioriteiten vastgesteld en is een taakverdeling gemaakt. Stapsgewijs is men nu bezig aan die prioriteiten uitvoering te geven.

Men is een aantal keren op bezoek geweest in het archief van de fraters in Tilburg en heeft hier alle foto's van de fraters, de Sint Emiliusschool en klassenfoto's uit Loon op Zand kunnen inzien en heeft deze gelijktijdig gedigitaliseerd. De heemkundekring is een interessante collectie rijker.

Met betrekking tot de hoeveelheid foto's van personen en groepen van personen die in ons bezit zijn en waarvan wij niet weten welke personen of groepen op de foto's staan, is actie ondernomen om met de foto's op pad te gaan en te vragen wie ons kan helpen bij het achterhalen van de namen. Gezien het positieve resultaat zal deze activiteit zich in 2013

voortzetten. Er zijn afspraken gemaakt met *Rond de Toren* om in ieder nummer een foto van onbekenden te plaatsen. Op die manier kunnen inwoners ons helpen om de ontbrekende namen ingevuld te krijgen.

Op verzoek van de gemeentelijke afdeling Maatschappij en Veiligheid die de vrijwilligers in de mantelzorg in het zonnetje wilde zetten, heeft onze fotowerkgroep in november een fotopresentatie verzorgd voor de mantelzorgers in onze gemeente.

Omdat er erg veel werk op de plank ligt, is besloten om de frequentie van de werkzaamheden uit te breiden. De fotowerkgroep is nu ook elke tweede en vierde woensdagmiddag van de maand in De Refter aanwezig.

De activiteiten om te komen tot uitbreiding van leden van de fotogroep beginnen hun vruchten af te werpen.

Voor de bewoners van De Venloene is een dvd-presentatie gemaakt van de oorlog. De vertoning heeft veel positieve reacties opgeleverd.

Er is een aanvang gemaakt om de museumcollectie van de heemkundekring te fotograferen.

In 2013 zal dit een vervolg krijgen.

Mede ingegeven door de werkgroep Beschrijving historische panden in Loon op Zand, zijn nu alle belangrijke panden opnieuw gefotografeerd.

De foto-expositie over de Fraters van Tilburg en de Stichting Loonse Natuurverkenner op 10 november in het Kioskcafé heeft ons veel onbekende namen opgeleverd. De expositie, die goed werd bezocht, is mede mogelijk gemaakt door Interieurbouw Van Venrooij, die een gedeelte van het expositiemateriaal heeft geleverd, en door Jan Merckx die de bordes in elkaar heeft gemonteerd.

In 2012 bestond de werkgroep uit de volgende leden: Emile van Beers, Erik Gelevert, Jan Govers, Annie Hamers, Mari Kokx, Ineke Leijtens, André van Rijswoud, Ad Schellen en Kees Stadhouders. In november is Mia Janssen-van Hooren de groep komen versterken. De heemkundekring heeft dit jaar een aanvraag ingediend bij het Rabobank Stimuleringsfonds voor de aanschaf van twee nieuwe computers. Dit was noodzakelijk omdat de computers sterk verouderd waren en steeds vastliepen. Het scannen van foto's liep hierdoor veel vertraging op. De aanvraag is gehonoreerd en inmiddels geniet iedereen van de snelheid en het gemak waarmee kan worden gewerkt.

Werkgroep Archief en Documentatie

De werkgroep Archief en Documentatie is in het afgelopen jaar begonnen met de verwerking van het uitvoerige archief van wijlen Jan Hamers. In principe zal dit archief als zelfstandige eenheid bewaard blijven. Het moet wel helemaal worden geïnventariseerd, zodat onderzoekers via het digitaal verwijssysteem van onze heemkundekring toegang kunnen krijgen tot de diverse onderdelen ervan. Het opbergen van de archiefstukken gaf wel problemen, omdat de mappen versleten waren. Een groot deel zal nu worden opgeborgen in platte dozen met duidelijke opschriften.

De talrijke eigen foto's van de heer Hamers worden bovendien nog apart geïnventariseerd en zullen te zijner tijd door de fotowerkgroep worden gedigitaliseerd, zodat deze ook deel kunnen gaan uitmaken van de eigen collectie van de kring.

De verwerking van de archieven van de Loonse Natuurverkenner en Stichting Loonstars is inmiddels afgerond.

Verder is een eerste begin gemaakt met een digitaal tijdschriftenarchief. De tijdschriften die digitaal beschikbaar zijn (zoals bijvoorbeeld *Rond de Toren* vanaf nummer 7 van jaargang 2012), worden niet meer in papieren vorm bewaard, maar zijn bereikbaar via een van de pc's in De Refter. De inhoud van *Rond de Toren*, jaargang 2011, is gedetailleerd verwerkt in het

digitale verwijssysteem, zoals we dat gewend zijn. Het is immers een belangrijke bron voor de geschiedenis van ons kerkdorp. Ook zijn er weer talrijke krantenknipsels verwerkt (d.i. op onderwerp gerangschikt) in het Documentatiearchief.

De museumcollectie wordt ook door deze werkgroep bijgehouden. Tiny van Iersel-Brouwers vult zeer regelmatig de vitrinekasten in de bibliotheek en in De Venloene met voorwerpen uit deze collectie, waarmee zij kleine thematische tentoonstellingen samenstelt.

Af en toe wordt de werkgroep bezocht door mensen die in het archief willen zoeken.

Uiteraard staat het archief open voor de leden van de kring en de leden van de werkgroep kunnen assisteren bij het zoeken.

Van de werkgroep Archief en Documentatie maken deel uit: Sjaak Barendse, Guido van Gorp, Jan van Hoof, Tiny van Iersel- Brouwers, Maria Verstappen- den Otter en sinds kort ook Mari Kokx en Richard van Riel. Een van hen zei: ‘Voor ons gaat het zowel om het uitvoeren van de werkzaamheden als ook dat het twee keer per maand op dinsdagmiddag een sociaal gebeuren is!’

Werkgroep Onderwijs en Educatie

Op 23 mei organiseerde Clip (Cultuur Leraren Informatie Punt) Loon op Zand een bijeenkomst in de bibliotheek van Kaatsheuvel. Deze bijeenkomst, waar alle culturele verenigingen zich presenteerden, had tot doel het in contact komen met de basisscholen om te kijken wat verenigingen voor het basisonderwijs kunnen betekenen. Ook onze kring was vertegenwoordigd, maar door de tropische temperaturen op deze middag was de belangstelling niet groot en heeft het ons weinig contacten opgeleverd.

Werkgroep beschrijving historische panden

De werkgroep beschrijving oude panden heeft zich het afgelopen jaar bezig gehouden met het inventariseren van gemeentelijke gegevens betreffende de bouwvergunningen. De voortgang gaat langzaam, omdat erg veel straatnamen en huisnummers in de loop van de jaren gewijzigd zijn. Er moet veel zoekwerk worden gedaan om de oude nummering boven water te krijgen.

Bidprentjes

Het invoeren van de bidprentjes is ook in 2012 gestaag doorgedaan. De hele voorraad die binnen is gekomen is ingevoerd. Ook het insteken (op alfabetische volgorde zetten) vergt veel tijd. Dit moet zowel in De Refter (de originele prentjes) als bij Michel van Iersel thuis (de dubbele exemplaren) gebeuren. Er zijn tot nu toe ongeveer 26.600 prentjes ingevoerd. Dit komt neer op 40.124 persoonsvermeldingen.

Jaarboek *Straet & Vaert* 2012

Het 32ste jaarboek *Straet & Vaert* verscheen op 10 november in een oplage van 525 exemplaren. Het telt 169 pagina's en bevat negen artikelen geschreven door de auteurs John Boeren, Erik Gelevert, Piet en Marij van Gorkom-Gielen, Jan van Iersel, Anton van der Lee, Sjef de Wijs, Lauran Toorians en Jan Vera. Wegens bedrijfsbeëindiging van drukkerij Van Dongen Graphics B.V. is het boek gedrukt door drukkerij DekoVerdivas B.V. te Tilburg, die al ieder jaar de kaft verzorgde. De eindredactie lag in handen van Erik Gelevert en Marja van Trier tekende voor de vormgeving.

Onder grote belangstelling werd het boek gepresenteerd tijdens een bijeenkomst in het Kioskcafé op 10 november. Na een welkomstwoord van de voorzitter vertelde Jan Vera hoe het openingsartikel over de geschiedenis van Lederfabriek Hollandia (schrijvers Jan van Iersel

en Jan Vera) tot stand is gekomen en wat je moet doen om een artikel voor het jaarboek te schrijven. Hierna overhandigde Jan het eerste exemplaar aan Chris Nijkamp, een van de voormalige directeuren van Hollandia. In de bovenzaal van het café was ook een fototentoonstelling ingericht van foto's van de Loonse Natuurverkenners en klassenfoto's van de St. Emiliusschool.

Website

De tweemaandelijke *Nieuwsflitsen* zijn binnen enkele weken na het verschijnen ook op de website in te zien. Voor wie daar behoefte aan heeft, zijn ze ook als PDF te downloaden en af te drukken.

Op de startpagina vindt men verwijzingen naar belangrijke nieuwe publicaties. Ook zetten we er belangrijke artikelen op, zoals recent nog het stukje over de werkgroep Genealogie.

De exposities in de bibliotheek, De Venloene en nu ook in de huisartspraktijk van dokter Kools wisselen regelmatig. Op de website staat de lopende tentoonstelling vermeld. De activiteitenagenda actualiseren we regelmatig, zodat alle leden steeds op de hoogte zijn van de locatie en het tijdstip van de geplande activiteiten.

Vanaf dit jaar zijn de verslagen van de jaarlijkse excursies vanaf het jaar 2010 na te lezen.

In de linkpagina staan regelmatig nieuwe linkjes naar andere websites die op een of andere wijze een relatie hebben met het heemkundewerk of wellicht gewoon interessant zijn voor onze leden.

Op de website gaven we ook in 2012 bekendheid aan het verschijnen van ons jaarboek *Straet en Vaert*, waarvan de presentatie voor het eerst plaatsvond in het Kioskcafé.

Als u de website van onze heemkundekring opneemt in de favorietenlijst van uw browser, dan is deze in die lijst herkenbaar aan het (miniatur-)logo in de bekende groene kleur, gemakkelijk terug te vinden.

De website wordt per week zo'n 250 keer bezocht. Een goed resultaat voor een medium dat voornamelijk gericht is op lezers in de gemeente Loon op Zand. We zien ook wel geïnteresseerden van elders die naar iets specifiek op zoek zijn (monumenten, bidprentjes etc.), maar in het algemeen komen de bezoekers toch wel uit de directe omgeving.

Lezingen

14 maart: een lezing over Lust, spot en zinnelijk genot in de late middeleeuwen door Piet van Hees in het Kioskcafé.

9 mei: een lezing door John Boeren over onderscheidingen in het Kioskcafé.

30 mei: een dvd-presentatie in De Venloene over Loon op Zand in de Tweede Wereldoorlog.

20 juni: een fiets- en wandeltocht naar Udenhout.

26 september: na de algemene ledenvergadering werden enkele films vertoond van Loonstars in de jaren 1988 t/m 1994.

31 oktober: lezing door Lauran Toorians over landmeter Hendrik Verhees in het Kioskcafé.

21 november: een lezing van Han Verschure over de 80-jarige oorlog in ServiceResidentie Molenwijk.

Schenkingen

Ook dit jaar mocht de heemkundekring weer vele schenkingen in ontvangst nemen.

Naast vele bidprentjes, foto's en boeken waren er enkele bijzondere schenkingen zoals:

- het archief van de begrafenisvereniging St. Willibrordus. Er rust een embargo van 25 jaar op dit archief.

- het fotoarchief van de Loonse Natuurverkenners en een microscoop.

- vijf grammofonoplatten in originele opbergdoos met daarop opnamen van harmonie Concordia gemaakt op 8 december 1950.
- een ordner met foto's van de complete restauratie van het orgel van de Loonse parochiekerk van 1985-1986.
- een Brother printer.

Open Monumentendag en Dag van Loon

Op 8 september was het Open Monumentendag en was de kerk geopend. Michel en Tiny van Iersel hadden enkele vitrinekastjes gevuld met bidprentjes, rozenkransen en herinneringen uit Lourdes. Verder waren er verschillende kazuifels te zien. Sjef de Wijs had een model opgesteld van de kerktoeren als seinpost van de Lipkenstelegraaf in de jaren 1831-1839. Het orgel werd bespeeld door Corrie Vroombout en de kerktoeren kon worden beklommen onder leiding van Erik Gelevert.

Op de Dag van Loon, zondag 16 september, was de kerk eveneens te bezichtigen en was de heemkundekring aanwezig met een stand op de braderie, waar werd uitgelegd wat de heemkundekring doet. Ook waren er ansichtkaarten en jaarboeken te koop en werd er aan ledenwerving gedaan.

Excursie

Zaterdag 13 oktober om 9.15 uur vertrokken we met 24 personen naar Oosterhout. Na koffie met gebak maakten wij met een VVV-gids een 1½ uur durende, zeer interessante wandeling door Oosterhout. In het oog sprongen: het Slotjeskwartier met de fraaie kasteeltjes Brakestein en Limburg, de Heuvel met haar karakteristieke beplanting met onder andere een huis in Lodewijk XVI-stijl, de Nederlands hervormde kerk uit 1810, de monumentale St. Janskerk op de Grote Markt - een gotisch gebouw uit de 15de eeuw met een machtige toren uit de 16de eeuw. Helaas begon het tegen het eind van de rondleiding te regenen.

We genoten daarna van een heerlijke lunch in een aangenaam restaurant. Vervolgens reden we naar het Brabant Museum 'Oud Oosterhout' aan de Bredase weg. Het is prachtig gelegen tussen eeuwenoude kastanjabomen en eiken. Tijdens een rondwandeling onder leiding van een gids zagen we hoe Oosterhout er anno 1900 heeft uitgezien. Verspreid in het 1 hectare grote park zijn in miniatuur ongeveer 250 huizen en straatjes uit die tijd nagebouwd. Het doet denken aan Madurodam. In het binnenmuseum was onder andere een drukkerij uit 1916 te bewonderen. In de Vlaamse schuur uit 1739 stonden fraaie landbouwwerktuigen en waren er gereedschappen te bezichtigen die veelal samenhangen met oude ambachten. In de snoepwinkel (met lollies, likstokken, trekdrop en de Oosterhoutse kaneelstok) konden we van onze welverdiende rust genieten. Jammer dat we 's middags bij het buitengebeuren ook werden geplaagd door regen. Pas aan het eind van de middag keerden we terug naar Loon op Zand. Het was een zeer geslaagde dag.

Huisvesting en gemeentebestuur

Ook dit jaar is de heemkundekring druk bezig geweest om te zoeken naar andere huisvesting, echter zonder resultaat. De voorzitter heeft de fractievoorzitters van de politieke partijen afzonderlijk uitgenodigd om te laten zien wat de problemen zijn. Ook de belasting van de vloer van De Refter is aangepakt door de archiefkasten die in het midden stonden naar de zijkant te verplaatsen, wat ook de werkruimte ten goede kwam.

Nieuwsflitsen

In 2012 verscheen de uitgave *Nieuwsflitsen* zes keer. Zij werden samengesteld door Jan van Hoof.

Secretariaat

Het secretariaat heeft, naast de correspondentie per e-mail, 151 ingekomen poststukken behandeld en 24 poststukken verzonden.

Contact met andere heemkundekringen

Er is bestuursoverleg geweest met de heemkundekring De Ketsheuvel, voorts is de heemkundekring aanwezig geweest bij de regiovergaderingen van Brabants Heem en bij de vergaderingen van de Raad van Aangeslotenen van Brabants Heem.

Op 18 augustus leidde Jan Vera de leden van Heemcentrum 't Schoor uit Udenhout rond tijdens een historische wandeling door ons dorp.

Vrijwilligers

Tot slot een woord van dank aan alle vrijwilligers die zich in 2012 hebben ingezet voor de heemkundekring.